

Received: 31-05-2021

Revised: 03-08-2021

Accepted: 06-09-2021

การติดตามและประเมินผลโครงการพัฒนาบุคลากรในหลักสูตรผู้ประกาศในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์

The Monitoring and Evaluation of the Personnel Development Program in Broadcasting and Television

ปิยฉัตร ล้อมชวการ¹

Piyachat Lomchavakarn

ningpiyachat@yahoo.com

บทคัดย่อ

การติดตามและประเมินผลโครงการพัฒนาบุคลากรในหลักสูตรผู้ประกาศในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ เป็นการวิจัยรูปแบบผสม (mix methods) ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อติดตามและประเมินผลโครงการพัฒนาบุคลากรในหลักสูตรผู้ประกาศในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ตามประกาศ กสทช. เรื่องการอบรมและทดสอบเพื่อรับบัตรผู้ประกาศในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ.2556 (2) เพื่อรวบรวมวิเคราะห์ประเมิน และสรุปผลการดำเนินการและการบริหารงานของ กสทช. ในการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรด้านกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ (3) เพื่อนำผลการตรวจสอบติดตามและประเมินผลที่ได้ไปใช้ประโยชน์ทางวิชาการ ประกอบการเสนอแนวทางพัฒนาและต่อยอดส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรที่เป็นผู้ประกาศในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ภายใต้สภาพการณ์เทคโนโลยีการสื่อสารในปัจจุบัน

กลุ่มตัวอย่างแบ่งเป็น 3 กลุ่มคือ กลุ่มผู้ประกาศฯ จำนวน 1,008 คน กลุ่มผู้รับชม จำนวน 409 คน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 84 คน โดยใช้แบบสอบถามแบบที่เก็บข้อมูลด้วยวิธีการออนไลน์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนา สถิติเชิงอ้างอิง ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การสัมภาษณ์ การประชุมกลุ่มย่อย และการประชุมเสวนา การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า (1) บุคลากรที่เป็นผู้ประกาศในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ที่ได้ผ่านการพัฒนาในหลักสูตรผู้ประกาศฯ ได้โอกาสในการเพิ่มเครือข่ายและความเชื่อมั่นในวิชาชีพในระดับมาก (2) โครงการฯ สามารถถ่ายทอดบทบาทของ กสทช. ไปยังผู้เข้ารับการอบรมได้เป็นอย่างดี ทำให้บุคลากรที่ได้รับการพัฒนาเห็นความสำคัญของ กสทช. ในบทบาทและหน้าที่ควบคุมและกำกับสื่อให้มีความเป็นมาตรฐาน การดำเนินการและการบริหารงานของ กสทช. ช่วยลดข้อผิดพลาด และเป็นแบบอย่างด้านการใช้ภาษาไทย เป็นแหล่งข่าวคุณภาพ รู้เท่าทันสื่อดิจิทัล การทำหน้าที่อย่างมีจรรยาบรรณ

¹ สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

School of Communication Arts, Sukhothai Thammatirat Open University

นำเสนอข่าวอย่างป็นกลาง และ (3) ข้อเสนอในการพัฒนาต่อยอดด้านเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการสื่อสาร โดยเน้นการฝึกปฏิบัติจริง อีกทั้งเสนอให้ กสทช. กำหนดเป็นกฎหมายเพื่อการกำกับดูแลการทำหน้าที่ของผู้ประกาศให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ร่วมกัน และกสทช. ควรมีการออกแบบระบบและกลไกในการสื่อสารเพื่อการประสานงาน การต่อยอด การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคลากรที่ทำหน้าที่ผู้ประกาศและทุกกลุ่มที่เป็นผู้ที่มีส่วนได้เสียอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ: การติดตามและประเมินผล, หลักสูตรผู้ประกาศในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์, คณะกรรมการกิจการกระจายเสียงกิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.)

Abstract

The monitoring and evaluation of the Personnel Development in the Broadcasting and Television Training Programs is a mixed method using qualitative and quantitative research. Its objectives are (1) to monitor and evaluate the Personnel Development Training Program in the field of Broadcasting and Television: The Broadcaster Academy according to the NBTC's Announcement regarding training and testing for the Broadcaster's I.D. under the Broadcasting and Television Operation B.E. 2556 (2013); (2) to collect, analyze, evaluate and summarize the results of the NBTC's operations and administration in promoting and supporting the personnel development in Broadcasting and Television: The Broadcaster Academy; and (3) to use the results for further development both in academia and supporting all the personnel development in the field of Broadcasting & Television: The Broadcasters Academy under the current disruption of communication technology situation.

Three sample groups were: the 1,008 broadcasters, the 409 viewers, and the 84 key informants by using an online questionnaire. Analyze the data with descriptive statistics, inferential statistics, while qualitative research was taken by interview, small group meeting, and seminars. Content analysis and narration was used for qualitative data analysis.

The results found (1) the broadcasters who have passes the Broadcasters Academy could gain high level of professional network and professional confidence; (2) the Personnel Development Training Program in Broadcasting and Television gained its tangible success in transferring NBTC's key roles to all broadcasters i. e. NBTC's key roles and responsibilities in controlling and directing all media's standard, to reduce fake news, be a model for the use of standard Thai language, be a quality news source, having digital media literacy skill, perform the broadcaster's role with ethics and be neutral; and (3) the recommendation to NBTC in topping up more intensive practices in the digital technology for communication of the Broadcaster Academy. NBTC must have a law to monitor and supervise all broadcasters as of the standard agreement, and NBTC should have communication system to coordinate, to share and learn among each other in the network, and also can communicate among all broadcasters as well as all stakeholders and also all the professional among them continuously.

Keywords: monitoring and evaluation, the Broadcasters Academy in Broadcasting & Television, National Broadcasting and Telecommunication Commission (NBTC)

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การส่งเสริมยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพการประกอบกิจการ เป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์ ที่สำคัญของแผนแม่บทกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ โดยมุ่งส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ซึ่งประกอบด้วยการพัฒนาคุณภาพบุคลากร รายการ และผู้ประกอบการ ทั้งนี้ การส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาบุคลากร ด้านกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ถูกกำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ที่ 5 ของแผนแม่บทกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ โดยการให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรบุคคลดังกล่าวเป็นไปตามพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ.2553 มาตรา 52 (3) ได้กำหนดให้มีการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรด้านกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ กิจการ

โทรคมนาคม และเทคโนโลยีสารสนเทศ และเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพบุคลากรในกิจการโทรทัศน์ คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ หรือ กสทช. ได้ดำเนินการตามยุทธศาสตร์ดังกล่าวโดยจัดให้มีโครงการพัฒนาบุคลากรเพื่อพัฒนาทักษะผ่านกิจกรรมต่างๆ ตลอดจน อาทิ การจัดอบรมหลักสูตรผู้บริหารในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ หลักสูตรผู้ประกาศในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ และหลักสูตรการบริหารจัดการสถานีวิทยุท้องถิ่น ตลอดจนส่งเสริมให้มีการพัฒนาบุคลากรโดยอาศัยความร่วมมือกับองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุตามวัตถุประสงค์ในการพัฒนาคุณภาพบุคลากรในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ให้มีศักยภาพและสามารถประกอบวิชาชีพอย่างมีความรับผิดชอบและคำนึงถึงประโยชน์สาธารณะ

สำหรับการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพบุคลากรในกิจการโทรทัศน์ ด้วยการจัดอบรมหลักสูตรผู้ประกาศในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ เพื่อส่งเสริมให้บุคลากรด้านการสื่อสารเป็นนักสื่อสารที่มีคุณภาพนั้น ภายใต้ประกาศ กสทช. เรื่อง การอบรมและทดสอบเพื่อรับบัตรผู้ประกาศในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ.2556 ซึ่งมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2556 เพื่อให้มีการอบรมหลักสูตร ผู้ประกาศในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ให้แก่บุคลากรด้านกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ โดยการจัดการอบรมหลักสูตรผู้ประกาศฯ ที่ดำเนินงานมาอย่างต่อเนื่อง จัดหลักสูตรการอบรมเป็นสามระดับ ได้แก่ ระดับต้น ระดับกลาง และระดับสูง นับตั้งแต่ ปี พ.ศ.2556 ถึงปัจจุบันมีผู้ผ่านการอบรมในหลักสูตรผู้ประกาศฯ นับรวมในทุกระดับจำนวนมากกว่า 17,000 คน ทั้งนี้ ผู้ที่ผ่านการอบรมครบทั้งสามระดับ จึงจะเป็นผู้ที่มีความสมบัติครบถ้วนสามารถเข้ารับการทดสอบเพื่อรับบัตรผู้ประกาศได้ตามประกาศ กสทช. เรื่อง การอบรมและทดสอบเพื่อรับบัตรผู้ประกาศในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ.2556

อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันยังไม่มีการบังคับทางกฎหมายให้ผู้ปฏิบัติหน้าที่ผู้ประกาศฯ จำเป็นต้องเป็นผู้ที่สอบผ่านมีบัตรผู้ประกาศฯ เพื่อประกอบอาชีพ การส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรในหลักสูตรผู้ประกาศในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ เป็นการพัฒนาคุณภาพบุคลากรในกิจการสื่อสาร ซึ่งการทำหน้าที่ ผู้ประกาศฯ นับว่ามีอิทธิพลที่ส่งผลโดยตรงต่อผู้ชมผู้ฟัง ทำลายต่อสภาพการณ์ปัจจุบันที่ประชาชนสามารถเลือกรับสื่อได้อย่างรวดเร็วและหลากหลายช่องทางด้วยเทคโนโลยีการสื่อสารของสื่อแบบหลอมรวมที่เปิดโอกาสให้บุคคลหนึ่งๆ สามารถทำหน้าที่ของสื่อมวลชนได้อย่างอิสระ จนบางครั้งอาจเกิดความผิดพลาดของเนื้อหาข่าวสาร หรือความไม่เหมาะสมในการนำเสนอข้อมูลข่าวสาร ภายใต้ความอิสระที่บุคคลใดก็ตามสามารถเข้ามาเป็นผู้ประกาศ พิธีกร และผู้ดำเนินรายการ ซึ่งทำหน้าที่สื่อสารความคิดและทัศนคติกับผู้ชมโดยตรง การพัฒนาบุคลากรดังกล่าวให้เป็นนักสื่อสารมวลชนที่มีความสามารถ มีความรับผิดชอบ และดำเนินงานโดยคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวมอย่างเปี่ยมล้น จึงเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่ง นับว่า กสทช. ได้วางหลักการและแนวทางในเรื่องดังกล่าวไว้เป็นอย่างดี แต่ในทางปฏิบัติสามารถทำให้เกิดผลเป็นรูปธรรมได้มากน้อยเพียงใด เกิดประสิทธิภาพและประโยชน์ในมิติต่างๆ อย่างไร ปัจจัยใดที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินการดังกล่าว กรรมการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน ด้านกิจการโทรทัศน์ ในฐานะผู้ทำหน้าที่ติดตามตรวจสอบและประเมินผลด้านกิจการโทรทัศน์ ตระหนักถึงความสำคัญและจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องติดตามตรวจสอบ และประเมินผลการอบรมหลักสูตรผู้ประกาศในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ดังกล่าว เพื่อให้ทราบถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลของสภาพการณ์ดำเนินงานในปัจจุบัน ในมิติการพัฒนาคุณภาพบุคลากร มิติการพัฒนาสังคม มิติด้านการสื่อสารมวลชน และมิติอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องภายใต้บริบทการกำกับดูแลและส่งเสริมสนับสนุนกิจการสื่อสารของประเทศ จึงมอบหมายให้มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชา ที่มีความเชี่ยวชาญในด้านการสื่อสาร การพัฒนา และด้านสื่อเทคโนโลยีการสื่อสาร โดยเฉพาะสื่อเทคโนโลยีดิจิทัลเป็นที่ปรึกษาดำเนินการเพื่อติดตามและประเมินผล : การส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรในหลักสูตรผู้ประกาศในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์

การติดตามและประเมินผล : การส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรในหลักสูตรผู้ประกาศในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ใช้โมเดลตรรกะ (Logic Model) เป็นแนวคิดหลักในการประเมินเพราะเน้นการให้ความสำคัญของเป้าหมายและการประเมินเป็นองค์รวม เป็นการวิจัยรูปแบบผสม (mix methods) ทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อติดตามและประเมินผลโครงการพัฒนาบุคลากรในหลักสูตรผู้ประกาศในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ตามประกาศกสทช. เรื่อง การอบรมและทดสอบเพื่อรับบัตรผู้ประกาศในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ.2556
2. เพื่อรวบรวมวิเคราะห์ประเมิน และสรุปผลการดำเนินการและการบริหารงานของ กสทช. ในการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรในหลักสูตรผู้ประกาศในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์
3. เพื่อนำผลที่ได้จากการตรวจสอบติดตาม และประเมินผลไปใช้ประโยชน์ทางวิชาการ ประกอบการเสนอแนวทางพัฒนาและต่อยอดส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรในหลักสูตรผู้ประกาศในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ภายใต้สภาพการณ์เทคโนโลยีการสื่อสารในปัจจุบัน

นิยามศัพท์

การติดตามและประเมินผล หมายถึง การติดตาม การประเมิน การเสวนา การสังเกตการณ์ รวมทั้งการส่งเสริมและสนับสนุนจากทุกภาคส่วน จากหลักสูตรทุกระดับ (ระดับต้น กลาง สูง) จากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะกลุ่มบุคลากร ในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ที่ทำหน้าที่ผู้ประกาศ พิธีกร ผู้ดำเนินรายการ ผู้ใช้สื่อบริการชุมชน หน่วยงานจัดอบรม ผู้เข้าอบรม นักวิชาการ และนักวิชาชีพ รวมทั้งทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง อันได้แก่ กลุ่มผู้ที่มีประสบการณ์เข้ารับการอบรมหลักสูตรดังกล่าว กลุ่มประชาชนจาก 5 ภูมิภาค เพื่อนำไปสู่การสรุปผลการดำเนินการและการบริหารงานของ กสทช. ใน การส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรด้านกิจการโทรทัศน์: หลักสูตรผู้ประกาศในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ นับตั้งแต่ปี พ.ศ.2556 ถึงปัจจุบัน

การส่งเสริมและพัฒนาบุคลากร หมายถึง การส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรด้านกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ กิจการโทรคมนาคม และเทคโนโลยีสารสนเทศ และเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพบุคลากรใน กิจการโทรทัศน์ดังที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ที่ 5 ของแผนแม่บทกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์

หลักสูตรผู้ประกาศในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ หมายถึง หลักสูตรผู้ประกาศในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ให้แก่บุคลากรด้านกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ โดยการจัดหลักสูตรการอบรมเป็นสามระดับ ได้แก่ ระดับต้น ระดับกลาง และระดับสูง นับตั้งแต่ ปี พ.ศ.2556 ณ ถึงปัจจุบันมีผู้ผ่านการอบรมในหลักสูตรผู้ประกาศฯ จากทุกระดับจำนวนมากกว่า 17,000 คน โดยมีเป้าหมายว่า ผู้ที่ผ่านการอบรมครบทั้งสามระดับ จะสามารถเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติครบถ้วนสามารถเข้ารับการทดสอบเพื่อรับบัตรผู้ประกาศได้ตามประกาศ กสทช. เรื่อง การอบรมและทดสอบเพื่อรับบัตรผู้ประกาศในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ.2556 แต่ ณ ปัจจุบันยังไม่มีการบังคับทางกฎหมายดังกล่าว

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. นำผลการติดตามและประเมินผลมาใช้ในการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรด้านกิจการโทรทัศน์: หลักสูตรผู้ประกาศในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ตามประกาศ กสทช. เรื่อง การอบรมและทดสอบเพื่อรับบัตร ผู้ประกาศในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ.2556
2. นำผลการรวบรวมวิเคราะห์ประเมิน และสรุปผลการดำเนินการมาวางแผนการบริหารงานของ กสทช. ในการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรด้านกิจการโทรทัศน์: หลักสูตรผู้ประกาศในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์
3. นำผลการตรวจสอบติดตาม และประเมินผลที่ได้ไปใช้ประโยชน์ทางวิชาการ ประกอบการเสนอแนวทางพัฒนาและต่อยอดส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรด้านกิจการโทรทัศน์: หลักสูตรผู้ประกาศในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ภายใต้สภาพการณ์เทคโนโลยีการสื่อสารในปัจจุบัน

วิธีการวิจัย

วิธีการวิจัยแบ่งออกตามประเภทการวิจัยที่ใช้คือ การวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพประชากรและกลุ่มตัวอย่างแบ่งเป็น 3 กลุ่มคือ กลุ่มที่ 1 กลุ่มผู้ประกาศฯ ที่เป็นผู้ที่เคยเข้ารับการอบรมในหลักสูตรผู้ประกาศฯ 3 ระดับ ที่มีจำนวนประมาณ 17,000 คน จากนั้นสุ่มด้วยเทคนิคการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling) จาก 3 หลักสูตรคือ ระดับต้น จำนวน 400 คน ระดับกลาง จำนวน 300 คน และระดับสูง จำนวน 300 คน จากนั้นทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 1,008 คน กลุ่มที่ 2 เป็นกลุ่มผู้รับชมจาก 5 ภูมิภาค จำนวน 409 คน ใช้เทคนิคการสุ่มอย่างง่ายที่เน้นการกระจายตัวของกลุ่มตัวอย่างมากที่สุด และกลุ่มที่ 3 คือผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informants) ประกอบด้วยกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ กลุ่มบุคลากรในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ที่ทำหน้าที่ผู้ประกาศ พิธีกร ผู้ดำเนินรายการ ฯลฯ จำนวน 84 คน ประเมินด้วยการสัมภาษณ์ การประชุมกลุ่มย่อย และการเสวนา ใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการพรรณนาความ ในส่วนของเชิงปริมาณเก็บข้อมูลด้วยวิธีการออนไลน์ (e-questionnaire) วิเคราะห์ข้อมูลทั้งด้วยสถิติพรรณนา (Descriptive statistics) และสถิติเชิงอ้างอิง (Inferential Statistics)

ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

สรุปผลการประเมินและข้อเสนอแนะโครงสร้างการประเมินหลักสูตรผู้ประกาศฯ ที่สรุปร่วมกันทั้งผลที่ได้จากการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพนำเสนอเป็น 2 รูปแบบคือ 1) นำเสนอในรูปแบบแผนภูมิสรุปดังภาพที่ 1 และ 2) นำเสนอในรูปแบบของการสรุปความตามหลักของเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) โดยสังเขปคือ

1) สรุปผลการประเมินและข้อเสนอโครงการประเมินหลักสูตรผู้ประกาศฯ ในรูปแบบแผนภูมิ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 สรุปผลการประเมินและข้อเสนอแนะโครงสร้างการประเมินหลักสูตรผู้ประกาศฯ

2) สรุปผลการประเมินและข้อเสนอโครงการประเมินหลักสูตรผู้ประกาศฯ

2.1) ผลการประเมินหลักสูตรผู้ประกาศฯโดยภาพรวมที่กำหนดเกณฑ์ประเมินมาตรฐานที่ร้อยละ 75.00 พบว่า ได้คะแนนร้อยละ 87.00 มากกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่า การดำเนินโครงการหลักสูตรผู้ประกาศฯประสบความสำเร็จในภาพรวมเป็นอย่างดี เพราะสามารถสร้างผลผลิตได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ อีกทั้งได้ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับผู้เข้ารับการอบรมที่ชัดเจน เช่นการได้รับเครือข่ายการทำงานที่เพิ่มขึ้น ได้ความศรัทธาเชื่อมั่นต่อวิชาชีพที่เพิ่มขึ้น เกิดผลกระทบที่ชัดเจนต่อสังคมคือ การทำให้ผู้คนในสังคมเชื่อถือในข่าวสารที่ผู้ประกาศฯ ได้นำเสนอไปมากยิ่งขึ้นการได้ทำหน้าที่เป็นกลไกสำคัญในการลดข่าวปลอม (fake news) ในสังคม รวมถึงการเป็นแบบอย่างที่ดีด้านการใช้ภาษาไทยให้กับประชาชน

2.2) ผลการประเมินโครงการรายด้าน การอภิปรายและเสนอแนะ

(1) ผลด้านปัจจัยนำเข้า/ทรัพยากร พบว่าโดดเด่นที่สุดคือ หลักสูตรผู้ประกาศฯมีความโดดเด่นมากที่สุด เพราะมีเป้าหมายที่ชัดเจน (คะแนนร้อยละ 90.40) สะท้อนให้เห็นว่า ผู้ที่เข้ารับการอบรมทราบถึงเป้าหมายของหลักสูตรฯ เป็นอย่างดี ส่วนที่ได้คะแนนน้อยที่สุดคือ การนำ ICT มาใช้มากขึ้น ดังนั้นโครงการฯควรที่จะเน้นด้าน ICT เพิ่มขึ้น ทั้งเพื่อการฝึกทักษะที่เท่าทัน อีกทั้งผู้ที่ผ่านการอบรมแล้วสามารถที่จะใช้เพื่อการฝึกฝนด้วยตนเองได้ด้วยหลังจากที่การอบรมเสร็จสิ้นไปแล้วเพื่อให้สามารถพัฒนาตนเองได้เท่าทัน

(2) ผลด้านกระบวนการ/กิจกรรม พบที่โดดเด่นคือ กิจกรรมที่ใช้ประกอบการอบรม เช่น กิจกรรมกลุ่ม เกมส์และอื่นๆร้อยละ 87.60 เป็นภาพสะท้อนที่ดีได้ว่า โครงการฯให้ความสำคัญเรื่องนี้เป็นอย่างดี ส่วนที่ได้คะแนนน้อยที่สุดคือ การใช้สื่อประกอบการฝึกอบรมเช่น กรณีศึกษา คลิปวิดีโอ แหล่งค้นคว้าเพิ่มเติมต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับด้านปัจจัยนำเข้า/ทรัพยากรที่พบว่า การใช้ ICT ประกอบการฝึกอบรมได้คะแนนน้อยที่สุด แสดงให้เห็นสอดคล้องกันคือโครงการฯควรให้ความสำคัญเรื่อง ICT

(3) ผลการประเมินด้านผลผลิต (Output) พบที่โดดเด่นคือ ได้ความรู้เกี่ยวกับ กสทช.เป็นภาพสะท้อนที่ดีว่า โครงการฯสามารถที่จะถ่ายทอดบทบาทของ กสทช. ไปยังผู้เข้ารับการอบรมได้เป็นอย่างดี ทำให้เห็นความสำคัญของ กสทช. ในบทบาทและหน้าที่ควบคุม กำกับ สื่อให้มีความเป็นมาตรฐาน น่าเชื่อถือ ที่ได้คะแนนน้อยที่สุดคือ ความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการจัดรายการประเภทต่างๆ เช่น รายการผ่านช่องทางสื่อดิจิทัล หรือสื่อหลอมรวมต่างๆ ดังนั้นโครงการฯต้องเพิ่มในส่วนนี้

(4) ผลการประเมินด้านผลลัพธ์ (Outcome) พบที่โดดเด่นคือ ได้รับเครือข่ายมากขึ้นเป็นภาพสะท้อนที่ดีได้ว่า โครงการฯสามารถที่จะทำให้ผู้เข้ารับการอบรมได้เกิดเครือข่ายในการทำงานเพิ่มมากยิ่งขึ้น

(5) ผลการประเมินด้านผลกระทบ (Impact) พบที่โดดเด่นคือ ผู้คนในสังคมให้ความเชื่อถือในความถูกต้องของเนื้อหาจากการทำหน้าที่ของผู้ประกาศฯ เป็นภาพสะท้อนที่ดีได้ว่า โครงการฯสามารถที่จะทำให้สังคมเกิดความเชื่อมั่นที่มีต่อการปฏิบัติงานของผู้ประกาศฯ ได้มากยิ่งขึ้น ที่ได้คะแนนน้อยที่สุดคือ ผู้คนในสังคมเห็นว่าผู้ประกาศฯ ต้องมีความเป็นกลางในการนำเสนอข่าวสาร ซึ่งสะท้อนให้เห็นได้ว่า การทำหน้าที่ของผู้ประกาศฯ ในปัจจุบันมีความซับซ้อนหลักสูตรฯ ควรต้องเพิ่มในส่วนนี้

2.3) ผลการประเมินด้านการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ประกาศฯจากกลุ่มผู้รับชม

พบว่าด้านผลกระทบได้คะแนนสูงสุดเช่นกันร้อยละ 81.40 เรียงตามลำดับคือ การปฏิบัติงานของผู้ประกาศฯ ส่งผลให้ “ผู้คนในสังคมเชื่อถือในความถูกต้องของเนื้อหาต่างๆ” ร้อยละ 85.40 “เป็นกลไกหรือเครื่องมือสำคัญที่ช่วยลดข่าวปลอม (Fake News)” ร้อยละ 84.80 และ “สามารถเป็นแบบอย่าง/เป็นตัวอย่างที่ดีด้านการออกเสียง ด้านการใช้ภาษาไทยให้กับประชาชนได้” ร้อยละ 84.00

ส่วนที่ได้คะแนนน้อยที่สุดคือ “ผู้คนในสังคมเห็นว่าการนำเสนอข่าว/การทำหน้าที่ของผู้ประกาศฯต้องมีความเป็นกลาง เพราะได้คะแนนต่ำสุดร้อยละ 76.40 แสดงให้เห็นว่าในมุมมองของกลุ่มผู้รับชมนั้น ผู้ประกาศฯยังไม่สามารถสร้าง

ผลกระทบด้านการนำเสนอข่าวที่มีความเป็นกลางๆได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร โครงการฯควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะในด้านดังกล่าวมากยิ่งขึ้น

2.4) ผลการประเมินด้านสมรรถนะของผู้ประกาศฯ พบว่า กลุ่มผู้รับชมมีความคาดหวังต่อสมรรถนะของผู้ประกาศฯ ในทุกด้านมากกว่าการที่กลุ่มผู้ประกาศฯประเมินตนเอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาต่อยอดและส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนานุคลากรด้านกิจการโทรทัศน์: หลักสูตรผู้ประกาศฯ แบ่งออกเป็น 2 ประเด็นเร่งด่วนคือ

(1) ประเด็นเชิงนโยบายสู่สำนักงาน กสทช.

(1.1) กสทช. มีความจำเป็นต้องมีกฎหมาย เพื่อกำกับดูแลให้เป็นไปตามมาตรฐาน สร้างและกระตุ้นจริยธรรม จรรยาบรรณในการประกอบวิชาชีพ โดยกำหนดให้ ผู้ประกาศ พิธีกร และผู้ดำเนินรายการ ต้องมีบัตรผู้ประกาศเสมือนเป็นใบประกอบวิชาชีพ เพื่อเป็นการส่งเสริมเรื่องจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม โดยเฉพาะเรื่องจริยธรรมจรรยาบรรณสื่อ การใช้ภาษา และเนื้อหาที่เหมาะสม ที่ต้องยึดถือปฏิบัติตามร่วมกันอย่างเคร่งครัด ตามข้อกำหนด มาตรการต่างๆร่วมกัน โดยมีการกำหนดแผนงานเพื่อการกำกับติดตาม ดูแลอย่างเป็นรูปธรรมและต่อเนื่อง เริ่มที่การจัดทำระบบฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้ประกาศฯ เช่นผู้เชี่ยวชาญ ทรัพยากรการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาตนเองและการทำหน้าที่ ทั้งเพื่อการควบคุมดูแล การกำกับติดตาม และการส่งเสริมพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้ประกาศฯสามารถปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นแบบอย่างด้านการสื่อสารมาตรฐานให้กับประชาชนสังคมได้อย่างเป็นที่ยอมรับร่วมกัน และควรเชิญผู้เชี่ยวชาญด้านการใช้ภาษาเข้าร่วมด้วยเช่น ราชบัณฑิต ฯลฯ

(1.2) สำนักงานกสทช. ควรมีการกำหนดมาตรการต่างๆ แผนงานเพื่อการกำกับติดตาม ดูแลอย่างเป็นรูปธรรม และต่อเนื่องตลอดจนมีการประชาสัมพันธ์ การแจ้งข้อมูลข่าวสารต่อผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มอย่างต่อเนื่องและชัดเจน ภายใต้สภาพการณ์ของเทคโนโลยีดิจิทัลในปัจจุบัน เพื่อให้ทุกฝ่ายสามารถเข้าถึง ติดตาม และมีส่วนร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ กำกับควบคุมดูแล ช่วยเหลือแนะนำกันได้อย่างต่อเนื่องและเท่าทัน

(2) ประเด็นเชิงหลักสูตรผู้ประกาศฯ เป็นสิ่งที่ต้องทำอย่างเร่งด่วนแม้ว่าภาพรวมของผลการประเมินหลักสูตร ผู้ประกาศฯ พบว่าประสบความสำเร็จผ่านเกณฑ์คะแนนมาตรฐานทุกด้าน แต่ก็ยังพบว่า หลักสูตรผู้ประกาศฯจำเป็นต้องมีการพัฒนาต่อยอดเนื่องจากบริบทของเทคโนโลยีการสื่อสาร โดยเฉพาะเทคโนโลยีดิจิทัลที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงต้องการการสื่อสารในทุกระดับในปัจจุบัน ดังนี้คือ

(2.1) การเพิ่มประเด็นด้าน ICT โดยเฉพาะเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการสื่อสารที่เกี่ยวข้องกับการทำหน้าที่ของผู้ประกาศฯทุกระดับ โดยเฉพาะสื่อสังคมออนไลน์ สื่อหลอมรวมต่างๆ ทั้งเพื่อการฝึกปฏิบัติ และการเรียนรู้ด้วยตนเองหลังการฝึกอบรม เพื่อเป็นการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

(2.2) การเพิ่มประเด็นสมรรถนะของผู้ประกาศฯ เรียงตามลำดับคือ 1) ด้านทักษะทางอารมณ์ 2) ด้านจรรยาบรรณ 3) ด้านการสื่อสารแบบมีอาชีพและ 4) ด้านการรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล เพราะเป็นสิ่งที่กลุ่ม ผู้รับชมมีความคาดหวังต่อผู้ประกาศฯอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

(2.3) การเน้นประเด็นเกี่ยวกับความเป็นกลางในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ประกาศฯ เพราะประชาชนต้องการให้ผู้ประกาศฯให้ความสำคัญต่อการปฏิบัติหน้าที่เรียงตามลำดับคือ 1) ต้องนำเสนอข่าวอย่างเป็นกลาง 2) ต้องมีจรรยาบรรณในการทำหน้าที่ของผู้ประกาศฯ และ 3) ต้องนำเสนอข้อมูลด้วยความจริงโดยปราศจากการใส่ความคิดเห็นส่วนตัวหรือผลประโยชน์แอบอ้างต่างๆ

บรรณานุกรม

- คณะกรรมการติดตามประเมินผลและประเมินผลการปฏิบัติงาน. (2562). รายงานการติดตามตรวจสอบ และประเมินผลการปฏิบัติงาน กสทช. สำนักงาน กสทช. และเลขาธิการ กสทช. ประจำปี 2562. กรุงเทพฯ: สำนักงาน กสทช.
- จิตตินันท์ ตั้งประเสริฐ. (2562). การเปลี่ยนแปลงภูมิทัศน์สื่อกับการบริหารงานกรมประชาสัมพันธ์ในยุคประเทศไทย 4.0. (ดุชนันท์). มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. กรุงเทพฯ.
- ธนิสรา สุวรรณนันท์. (2552). การคัดเลือกและการพัฒนาผู้ประกาศข่าวของสถานีโทรทัศน์ ในประเทศไทย (วิทยานิพนธ์วารสารศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารสื่อสารมวลชน). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ.
- นวนันท์ บำรุงพฤกษ์. (2560). เตรียมพร้อมเป็นผู้ประกาศข่าว นักจัดรายการวิทยุมืออาชีพ. สืบค้นจาก http://www.weloveshopping.com/shop/show_article.php?shopid=5163&qid=13400: 2560
- พิรงรอง รามสูต. (2556). การกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ภาณุพงษ์ ทินกร. (2560). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจรรยาบรรณสื่อโทรทัศน์ในยุคดิจิทัลและแนวทางการกำกับดูแล (วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารเชิงกลยุทธ์). มหาวิทยาลัยกรุงเทพ. กรุงเทพฯ.
- ศศิณา วิมุตตานนท์. (2557). เตรียมพร้อมเป็นผู้ประกาศข่าว-นักจัดรายการวิทยุมืออาชีพ. สืบค้นจาก http://www.weloveshopping.com/shop/show_article.php?shopid=5163&qid=13400.
- สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ. (2556). ประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เพื่อการอบรมและทดสอบเพื่อรับบัตรผู้ประกาศในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2556. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ. (2563). คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ แผนแม่บทกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ (ฉบับที่ 1 : 2555-2559). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ. (2563). แผนยุทธศาสตร์สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2561-2564). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ.
- สุปราณี ศิริสวัสดิชัย. (2562). สมรรถนะของผู้ประกาศในสื่อวิทยุและโทรทัศน์. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, 13(1), 180-200.
- Bruce, D. (2011). *Logic Model in Participatory Evaluation*. Retrieved from <http://www.pointk.org/resources/files/LogModelParticEval.pdf>.
- Colm Murphy. (2012). *Changing by the Click: The Professional Development of UK Journalists*, School of Communications and Media. Ulster University, Cromore Rd, Coleraine BT52 1SA: Northern Ireland, UK.
- Galina Melnik and Konstantin Pantserov. (2012). *Digitalization of the Communication Environment as an Incentive for Innovation in Media Education*. Russian Federation: St. Petersburg State University.
- Hayes, H., Parchman, M. L. and Howard, R. (2011). *A Logic Model Framework for Evaluation and Planning in a Primary Care Practice-Based Research Network (PBRN)*. JABFM, 24(5), 576-582
- UNESCO. (2011). *Towards Media and Information Literacy Indicators*. Bangkok, Thailand.